

MARIONETTERNAS DÖTTRAR

MARIA ERNESTAM

*Marionetternas
döttrar*

FORUM

Tidigare utgivning

Caipirinha med Döden 2005

Busters öron 2006

Kleopatras kam 2007

Alltid hos dig 2008

På andra sidan solen 2010

Citatet ur *Hamlet* på s. 7 återges i Britt G. Hallqvists översättning.

Sagan *Die Schwarze Prinzessin* av Wilhelm Busch på s. 51–54 är översatt och bearbetad av författaren.

Citatet på s. 337 är taget ur dikten *Stationen* av Tomas Tranströmer.

Bokförlaget Forum, Box 3159, 103 63 Stockholm
www.forum.se

Copyright © Maria Ernestam 2012

Svensk utgåva enligt avtal med Grand Agency

Omslagsbild Fredrik Ödman/WOL

Omslagsdesign Malin Westman

Tryckt 2012 hos ScandBook AB i Falun

ISBN 978-91-37-13789-6

Till Lucy och Eva

Karusellen kommer att vara till så länge mänskligheten är till, ty den svarar mot ett djupt instinktivt behov hos barndomen och ungdomen: behovet av rörelse, av yra, denna hemliga längtan att föras bort, vaggas, hänryckas, som man känner i barndomens, i den första ungdomens stunder.

Anatole France

Jag skulle kunna sköta hela dialogen mellan er och er älskare, om jag bara fick se er sprattla som marionetter.

Hamlet, akt tre, scen två

Det var inte mitt fel. Det var dockorna som gjorde det.

Tjeckisk dockmästare inför exekutionsplutonen

Prolog

Min pappa dog på hästryggen. Hans skor var smutsiga och på händerna bar han vita handskar.

Dagen när det hände var av en särskild sort. Veckor av ihållande regn längs med västkusten hade fått människor att resignera och bereda sig på semester inomhus. Så kom den plötsligt, den där morgonen när vi alla vaknade med känslan av att något hade hänt och sedan märkte att det stämde eftersom solen strålade från en molnfri himmel.

Tvätt vajade snart på tork i trädgårdarna och bullarna i bageriet var slut redan på förmiddagen. Dynor drogs fram ur förråden, gräsklippare sjöng vid grindarna, mat införskaffades för middag utomhus. Människor log mot varandra och sa ”äntligen”, klädda i tunna kjolar och kortärmade skjortor som användes för första gången. Hettan var så välkommen att den var uthärdlig, båtar lämnade hamnen med kurs mot öarna och ungdomar vandrade omkring på klipporna och rörde vid varandras ännu vita kroppar.

Hemma hos oss var stämningen inte som den brukade. Pappa trollade för oss vid frukosten men han var okoncentrerad och lyckades inte lura vare sig mig eller mina systrar. Hans ansikte var stelt som en teatermask och senare hörde vi hans upprörda röst som tycktes komma från alla rum samtidigt. Det som hänt häromnatten hängde kvar som en stickande spänning i luften och när vi gav oss av mot havet med våra badsaker under armen var mammas ansikte olyckligt trots att hon försökte le.

Stranden var fylld med människor men ganska få av dem badade och när vi skulle doppa oss förstod vi varför. Brännmaneter hade intagit vikarna. I täta stim flöt de omkring med de stingande trådarna svepande bakom sig. Vi lyckades hitta en lucka men fick stå som tennsoldater i vattnet och trots försiktigheten brände jag mig. Huden på benet började omedelbart smärta och snart blommade röda utslag upp. Men ingen av oss ville gå hem så vi blev kvar till sena eftermiddagen, sprang på klipporna, försökte doppa oss igen, lät solen värma oss och såg havet lugna ned sig.

Väl hemma sökte jag mammas råd. Med frånvarande blick strök hon på en salva och återgick sedan till att röra i jordgubbskrämen. Pappa syntes inte till och när jag frågade efter honom bad hon mig i stället att passa plåtarna med skorpor, något som i värmen kändes som ett straff för något jag inte hade gjort. Hennes ansikte gjorde mig orolig men när mina systrar anslöt och hon började berätta sagor bytte verkligheten för en stund plats med en annan värld och hoppet om att allt fortfarande kunde få ett lyckligt slut till kvällen.

Efter ett tag hörde vi att det knackade på ytterdörren. Mamma gick nedför trappan och kom tillbaka med en kvinna som vi inte kände särskilt väl och vars man arbetade i stallen. Så fort hon fick syn på oss började hon ställa frågor i snabb följd. Vi var väl duktiga på att rida allihop och kunde vi inte berätta varför vi tyckte om hästar och var vi hade lärt oss så mycket?

Något hos henne gjorde mig ännu mer obehaglig till mods. Hennes händer for över håret och blusen, hon lukta- de illa och hon tog i våra armar och axlar som för att hålla oss kvar på stolarna. Mina systrar vred på sig och själv hade jag helst sprungit därifrån men varje gång vi försökte blev vi indragna i samtalet igen. Var det skönt med som-

marlov och vad gjorde vi på dagarna och hur långt kunde vi simma?

”Och Mariana, vad stor du har blivit. Leker du fortfarande lika mycket med marionetterna? Ni andra, får ni hjälpa till när ni ska spela teater?”

Mamma erbjöd något att dricka och räddade oss från att svara. Kvinnans fingrar rörde sig i cirklar på bordsskivan och jag blev rädd för att det skulle bli märken efter henne som aldrig skulle försvinna. Hon frågade mamma om det kom mycket folk till affären och mamma lät spänd när hon svarade. Klumpen i halsen växte och jag reste mig ännu en gång när vår gäst såg ut att fatta ett beslut. Vänta, det här måste vi höra allihop. Det hade hänt något konstigt i dag. Otäckt till och med.

Hennes ögon var vattniga och rödkantade men jag kunde inte låta bli att stirra in i dem när hon sa att hennes man inte var den som hittade på. Han läste hellre tidningen än sator. Men när han kom hem efter dagens arbetspass såg han alldeles sjuk ut innan han fick ur sig att han hade varit med om något som han inte förstod sig på.

Svagt hördes ljudet av en motor och något som lät som om en instängd fågel oupphörligt flaxade mot ett galler. Mamma frågade vad som hade hänt och nu ville vi barn också höra. Kvinnan drog i en tråd i duken. I hennes mungipa syntes lite spott när hon sa att de hade varit några som hade tagit ned ett träd borta vid stallet.

”Det hade fått växa alldeles för högt och det kan bli farligt när höststormarna kommer. Men bäst som de höll på var det en som högg fel. Han träffade armen på karln som stod bredvid.”

Från ugnen bolmade rök och när jag tog ut plåten hade skorporna bränts till sot. Vid bordet fortsatte kvinnan tala med en röst som var gäll av upphetsning. Det hade blött förfärligt. Någon hade bundit en tröja om såret men det

hade inte hjälpt. Hennes man hade sprungit i förväg för att hämta bilen och när han kom körande tillbaka såg han det.

”Vad såg han?”

Min yngsta syster kunde inte hejda sig. Kvinnan släppte mig med blicken och tittade på henne i stället. En droppe från mitt fortfarande blöta hår rann långsamt nedför halsen, nacken, mellan skulderbladen och längs med ryggraden. I tystnaden som uppstod hörde vi den plötsligt. Musiken.

”Vad han såg? Jo, det ska jag säga dig, flicka lilla. Han såg karlarna som han hade jobbat med. Men det var en för mycket. De hade varit fem som arbetade med det där trädet och när han satt i bilen såg han fem män komma emot honom. Fyra som gick och en femte som en av dem bar på. Han stannade bilen och blinkade några gånger och sedan tittade han igen. Då var det bara fyra.”

Kvinnan tömde sitt glas och sa att det ju kunde ha kommit någon när hennes man var borta. Men han hade känt på sig att det här var något... annat. Mamma frågade hur det var med mannen som hade skadats. Vår gäst skakade på huvudet. Ingen aning. Det hade nog inte varit så allvarligt. Och förlåt om hon verkade överspänd, men hon ville berätta det här åtminstone för någon. Bodde man vid kusten var syner och sägner inget ovanligt, det visste väl hon som var uppväxt med en farfar som var präst. Fast det hindrade inte att man blev tagen när man råkade ut för det.

När hon hämtade andan hördes den ännu tydligare. Musiken. Mina systrar såg förvirrade ut och kvinnan började prata igen tills mamma verkade få nog. Hon erbjöd sig att följa henne till dörren och när de försvann hörde jag mamma säga att det inte bara var mörka vinternätter som var fyllda av magi och skrock. Tänk bara på midsommar, vad hittade man inte då i brunnar eller på ängar. Den gåtfulle följeslagaren var det fler som hade sett när det stormade på havet eller i bergen. Då hade den mystiske

främlingen plötsligt stått där vid rodret eller på en klippa.

Mamma kom tillbaka och började plocka fram saker ur kylskåpet. Med ryggen mot oss sa hon att det kanske var så enkelt som att den skadade mannen hade haft änglavakt. Mina småsysstrar lämnade rummet utan att fråga något mer. Jag sög på en hårtest. Armarna kändes svampiga och tunga och hjärtat började slå fortare trots att jag satt alldeles stilla. Mamma sa inget mer och till sist reste jag mig och sprang nedför trapporna även jag, ned till vår affär och ut genom dörren.

Gräset hade blivit fuktigt och kunde vittna om en annorlunda morgondag. I en kvarglömd hink var vattenytan täckt av dansande insekter och allt var insvept i nyponrosornas doft. Jag såg vårt hus, den gropiga vägen in mot samhället, fält och träd däromkring, som om jag vandrade i en tecknad bilderbok, och jag började rabbla en ramsa för att hindra mig själv från att börja gråta. Zebran är ett randigt djur, ränderna går aldrig ur, zebran är ett randigt djur, ränderna går aldrig ur...

Ingen människa syntes till. Ingen hade lockats av ljudet. I själva verket ville jag vara var som helst utom här, där den musik som brukade vara välbekant nu lät olycksbådande och skrällig med disharmoniska klanger. Jag visste med ens att rättfångaren spelade en sång som skulle ta mig mot en underjord där alla ”det blir bra” skulle ha förlorat sin betydelse. Klangerna stegrades men jag hade kunnat överrösta dem med mina egna skrik om jag bara hade vågat öppna munnen. Fötterna rörde sig framåt som dragna av osynliga trådar och jag stirrade stint i marken innan jag tvingade mig själv att höja blicken.

Min pappa satt på en av hästarna. Armarna var fastbundna kring stången som höll hans springare på plats. När han passerade mig kunde jag se att hans blick var lika stelt framåtriktad som blicken hos det målade trädjuret. Blodet

som färgade hans kläder hade droppat ned på sidorna och fläckat karusellen. Det brukade vara min och mina systrars uppgift att göra ren den, och när elden i mitt huvud för ett ögonblick slutade spraka var min första sammanhängande tanke av den underliga valör som ska rädda oss från insikten om det värsta.

Skulle vi få göra rent karusellen den här gången också?

Kapitel ett

Under alla år har jag stigit ur sängen med bilden av pappas blodiga skjorta på näthinnan och somnat med känslan av att hans oseende ögon betraktar mig. När synerna blir för påträngande om natten går jag upp och försöker mota bort dem med konkreta sysslor som att beställa varor eller ordna i hyllorna. Ibland sätter jag mig i sagohörnan med en bok och det har hänt att jag har vaknat till skrattet från kunder som tidigt gått förbi skyltfönstren och sett mig ligga utslagen bland kuddarna.

För vi har alla våra sätt att komma undan det som plågar oss. Vi arbetar, pratar, tiger, pyntar, skriver, läser, ger oss ut på havet, förställer oss på scen, står still eller rusar framåt, uppåt, bortåt. Var och en av oss hittar med tiden bästa sättet att undkomma ångestens mörka vargar och så lär vi oss att leva med dem, kanske till och med att betrakta dem som något vi kan tämja.

Men den här morgonen var det annorlunda. Minnet av min döda pappa hemsökte mig tydligare än på länge och jag anade ganska snart hur det låg till. Vinden hade vänt. Liksom mamma kan jag känna på mig när något är på väg att hända, bra eller dåligt, tur eller otur. Nu tog kropp och tankar spjörn mot dagen och jag drog täcket över mig igen och borrhade ned huvudet i kudden som fick ta emot mina oroliga andetag.

Jag tänkte på Victor och Teresa och på kraftiga regnfall över slättlandet i Kansas. Strax innan jag lade mig i går

pratade jag med dem båda två i telefon. Eller snarare lyssnade medan de pratade. Victor lät nöjd när han talade om universitetet, kollegorna, forskningsmedlen han hade till sitt förfogande, intresset för hans upptäckter och alla dessa människor som tyckte det var spännande med stenarter och märkliga fossil. Han lade ut texten och berättade om att han hade börjat jogga och kände sig i bättre form än på länge. Dessutom var det roligt att ha Teresa hos sig. Efter ett halvår ensam där borta hade han bott in sig och kunde hjälpa henne med nästan allt hon undrade över.

Teresa i sin tur kvittrade om att allt såg ut precis som i Simpsons och att hon verkade ligga före i alla ämnen. Trots puss och kram på slutet märktes det att hon hade en värld att upptäcka och att solen lyste över henne oftare där än hemma. Till och med stormarna var spännande.

Jag kunde inte bidra med mer än vardagligheter och gjorde det inte heller, svarade bara att jag var glad för deras skull och att jag själv mårde bra. Mellan oss låg inte bara alla dessa mil utan också ett beslut som för vår dotter måste ha varit svårt att förstå. Att kunna leva åtskild från sin man men inte från sin affär.

Varför jag inte hade följt med hade jag än så länge varken kunnat eller velat förklara för henne även om hon säkert anade att det inte handlade om valet mellan kallt och varmt. Teresa vet hur mycket jag älskar både nya miljöer och ett mildare klimat. Det gjorde inte saknaden lättare att uthärda eller mina försäkringar om hur jag mårde mer trovärdiga. Det hände att jag skrev mejl som fick ligga kvar i den digitala lådan för utkast bara för att bekräfta att jag kunde nå dem när jag ville. Att allt kunde tas tillbaka, att vi ännu inte var en familj som hade splittrats. Det var möjligt. Krävde bara ett klickande på knappen för skicka.

Tanken på Teresa gjorde ont. Jag slog armarna om kudden och tänkte på att det skulle dröja alldeles för länge tills

jag åter kunde krama henne på morgonen innan hon satte sig för att äta frukost. Jag tyckte mig känna doften av hennes schampo och ville slå kudden för att den inte var hon. Känslorna för Victor var lika smärtsamma men på ett annat sätt. Jag kunde se oss gå tillsammans vid havet och sakna det, för att i nästa stund komma ihåg något dumt han hade sagt och vara glad för att han inte låg bredvid mig.

Min vigselring hade alltid legat i en ask bredvid sängen när jag sov. På morgonen hade jag satt på mig den i en handling som inte ens varit medveten. Dag för dag var den rörelsen lika självklar som att jag i badrummet borstade tänderna och i köket satte på tevatten. Men sedan Victor rest hade det allt oftare hänt att min hand stannat upp i luften medan frågan pockade på. Skulle den någon gång komma, stunden när jag inte längre bar den för att jag inte kunde eller ville?

Jag öppnade handen, blev medveten om linjerna i handflatan. Såg för mitt inre Ivo. Mannen som jag hade träffat för tre månader sedan och som redan hade hunnit förändra mitt liv. När vi skildes åt tog han min hand och kysste handflatan. Sedan slöt han min hand och sa att jag fick använda kyssten när jag ville. När jag satt i flygplanet. Så fort jag klev över tröskeln. I sängen när jag hade gått och lagt mig så att jag förstod att jag inte var ensam. Han tänkte på mig.

Ett enda möte. Tjugofyra timmar. Och jag varken kunde eller ville glömma honom.

Var det den förvirrade saknaden efter dessa människor som hade fått mig att tänka så intensivt på pappa när jag vaknade, som om han inte hade dött för många år sedan utan alldeles nyligen?

Uppgivet vred jag på mig och tittade upp i taket. Victor hade snidat månen i trä och hängt den över vår säng. Att se honom skapa hade alltid varit att komma honom lite närmare, men kanske var det ett omen att en av de omgivan-

de stjärnorna fallit ned från sin stålpinne för några dagar sedan. Den landade på sängen som ett oväntat hårt stjärnfall och jag höll den i handen och kunde inte bestämma mig för vad jag skulle önska. En hel familj? Fler möten med den man som berört mig så mycket att bara tanken på honom gjorde mig varm och lycklig? Eller att tiden gick att vrida tillbaka så att jag aldrig hade behövt hitta min mördade pappa på vår karusell?

Arbete är bra för att skingra de flesta bekymmer och i den ständiga rörelsen finner jag ett visst lugn. Men i stilla stunder kommer tankarna och då börjar det ibland susa i mitt huvud, brusa och klirra som när pappa begravdes och sången och musiken kröp in i mig.

Mordet på pappa var spektakulärt och fick stor uppmärksamhet över hela landet. I tidningar, radio och teve rapporterade journalisterna om karusellmordet, fakta och teorier om vem som kunde tänkas ligga bakom det. Jag och mina systrar visste just då inte vad som sades, bara att vi var föremål för stor uppmärksamhet. Människor spionerade på oss, knackade på dörren till affären eller stirrade oblygt på karusellen.

Polisbilar stod parkerade på vår gräsplan och vi och mamma förhördes liksom släkt, vänner och grannar. Men ingen förklarades någonsin skyldig och allt mynnade till sist ut i det vaga antagandet att detta var ett otypiskt brott begånget av otypiska människor. Det talades om ligor, om främlingar och om osvensk hämnd samt att förövarna mycket väl kunde ha lämnat landet om de inte tagit sin tillflykt till ”de sina”.

Jag minns det fragmentariskt och som om dagarna flöt in i varandra. Trots att jag fortfarande kan se hur jag vandrar fram mot karusellen och upptäcker pappa är det som skedde efteråt höljt i dimma. Jag måste ha sprungit tillbaka och talat om vad jag hade sett och kanske minns jag att jag

skrek. Jag kan också se mammas ansikte, hennes vanvettiga förtvivlan men också något som jag i efterhand skulle kalla acceptans, som om hon redan hade varit beredd på det jag hade att berätta.

Och hon behöll sitt lugn och lät inte det onda förfula hennes vackra ansikte. Hon fanns alltid till hands för oss och snart även för andra. Vad det kostade henne vet bara hon och kanske var det därför jag under hela min uppväxt respekterade att vi kunde tala om allt, också om pappa, så länge det inte gällde mordet och detaljerna kring det. Hon intygade att vi inte var i fara. De som hade gjort det här skulle aldrig komma tillbaka och vi skulle för resten av livet känna oss trygga i förvissningen om att det var sant.

Jag var äldst och min börda var dubbel, upptäckten av pappa och förlusten av honom. Mamma förstod att jag hemsöktes av syner som besparats mina systrar. Säkert såg hon också att jag tog på mig rollen som extra förälder och gjorde vad hon kunde för att göra livet lättare för mig. Det var en självklarhet att jag fick smyga in till henne och sova i pappas säng när jag vaknade om natten. Hon tog aldrig bort den och varje gång jag kröp ned i den kändes det som att vila en stund i hans famn.

Vår karusell med sina målningar och lampor, den som har funnits i släktens ägor i mer än hundra år, rengjordes av någon annan än oss. Några veckor efter tragedin lämnade mamma affären och satte på musiken igen. Vi närmade oss, jag sist, som det brända barn jag blivit. Den gång vi alla satte oss på varsin häst och lät oss snurras runt till välbekanta toner lade vi ett viktigt stycke sorg bakom oss. Vår klenod blev än en gång en trygghet och det hände att jag smög mig ut och satte mig på karusellens slitna tiljor i en önskan om att hästarna skulle förråda sina hemligheter. Men även hästen som burit pappa på hans sista ritt förblev stum och kunde bara titta sorgset på mig med glasartad

blick utan att avslöja vad som tilldragit sig den gången.

Tystnaden spred sig också ganska snart på vår ort och i dess omnejd. Vad som sades bakom dörrar och gardiner kunde vi inte veta men förvånansvärt lite nådde oss. Visst måste vi ha fått tröst och beklagande ord, visst måste någon ha lagt armen om mamma och sagt att hon skulle säga till om hon behövde hjälp och visst måste en och annan ha tittat på oss och tänkt ”stackars barn”. Men jag minns ingenting konkret, mest medkänsla som försvann efter ett tag och vem vet, kanske var vi mer hjälpta av en snabbt återkommande vardag än av någonting annat.

Den förhärskande tanken verkade vara att det som skett varken behövde eller borde dras upp igen. Trots det hemska i dådet fick man lägga vissa saker till handlingarna och sedan låta bli att spekulera. Tiden läker alla sår och gör den inte det får man säga att den gör det. Skulle någon få frågan nu skulle flera av de äldre, de som minns vad som hände, svara att det så väl räckte med den uppmärksamhet som orten fick då. Att som granne eller bekant och vanlig människa tvingas svara på frågor blir störande i längden. Vad ska man säga när man ingenting vet, mer än att det finns brott som har allt utom en gärningsman och saker som man aldrig har förstått sig på och inte vill förstå heller. Här har ju alltid bott anständigt folk som varken skjuter på varandra eller slåss med kniv.

Det kom en tid, jag var tjugo år och både nyfiken och arg på världen, då jag faktiskt försökte ta reda på mer om vad som egentligen hände. Mamma sparade ingenting, hos oss fanns inga gulnade tidningsklipp i lådorna, men jag letade i olika arkiv och läste vad jag kom över. Det som stod där borde ha varit nytt för mig men var det konstigt nog inte. Kanske hade jag undermedvetet lyssnat och lagt samman det jag sett och hört de där dagarna och sedan inom mig kapslat in den sanning som bjöds. Ett teatraliskt mord och

en förövare som för länge sedan smugit tillbaka in i skuggorna.

En pensionerad polis som var med när det hände gick med på att träffa mig men kunde inte heller bidra med något nytt. Allt de hittat och undersökt hade gjort dem övertygade om att mördaren lämnat landet så fort han kunde. Självt hade polismannen funderat, visst hade han det, men aldrig kommit fram till något annat och vi gjorde bäst i att försöka lämna det bakom oss. Det var mycket begärt, det förstod han bättre än de flesta, han som sett mer än vad någon egentligen kunde stå ut med under sina arbetsår. Men det var det enda råd han hade att komma med.

Jag berättade för mina systrar om de efterforskningar jag hade gjort och att de inte hade lett någonvart. Den kvällen talade vi länge om pappa och om hur hans död hade påverkat oss, men sedan var det som om var och en stoppade undan och gömde sin sorg igen.

Karolina har hållit ordning på sitt liv med siffror i kolumner och flyr in i sin fantasivärld med målarpenseln i handen när det behövs. Dekorationerna på den kista pappa låg i var hennes verk och vid defileringen förstod hon, trots eller på grund av att hon bara var sju år, att den önskan han brukade uttrycka, att begravas i ett unikum, delades av andra.

Karolina tog denna insikt till sig. Hon är en duktig revisor men ofta lägger hon talen åt sidan för att uppfylla någons sista önskan om utsmyckningar som ska visa att den som lämnat livet åtminstone i döden vågar stå för de drömmar som kanske inte förverkligades.

Elena har valt att baka det som passar hennes humör och hon gör det så att mjölet yr och bildar en gloria över hennes huvud. Hon har en hamn i form av man och barn och den erbjuder förtöjningar och tillåter henne samtidigt att kasta loss när hon behöver.

En fönsterruta skallrade till i blåsten och avbröt mina

funderingar. Kall vind nådde mitt ansikte. Jag kröp ännu längre ned i sängen. Om jag i det ögonblicket hade kunnat göra en reva i tiden och försvinna genom den skulle jag ha gjort det, men tidsaxeln rymmer inga sådana överraskningar utan motar oss framåt med obeveklig och endimensionell logik. Kunder skulle snart vilja få råd och bli betjänade i affären och ingen av dem skulle veta att tankarna på nuet hade fört med sig gammal slagg från min barndom, lika stinkande och svart som tången som stormen säkert höll på att spola upp på stranden.

Kapitel två

Till slut beslöt jag mig för att ta mig an åtminstone den här dagen. Med en tekopp satte jag mig i ett av mina skyltfönster och försökte staga upp slottet som för tillfället var placerat där. Det var säkert tjugo år sedan mamma byggde det och det var dags att be henne om hjälp att restaurera verket om hennes händer klarade ansträngningen. En solkatt fick mig att titta upp och få syn på Karolina genom fönstret. På händerna hade hon handskar i olika färger. Ingenting hos Karolina har någonsin varit symmetriskt. Drömmen har varit hennes livselixir, hennes inre det enda universum hon förstår sig på.

Under vår uppväxt svävade Karolina omkring i våra liv utan anspråk på att passa in utom i sin egen värld, där glasfigurer placerades på speglar och ljus tändes sommar som vinter. I Karolinas fotspår lämnades dörrar till frysar öppna, kastruller kokades torra och blev till rödglödgade helvetesredskap och tid och rum glömdes för bildernas verklighet. Hon brukade sitta kvar med papper och penna i ett hörn när vi andra dragit vidare, omedveten om att vi skulle ge oss av hur många gånger hon än hade blivit tillsagd.

När hon var liten fick hon en berlock av vår pappa, en karusell med en liten silverhäst fäst vid en stång. Fortfarande bär hon karusellen i en kedja runt halsen och ibland sluter hon handen om den i en gest som har blivit en del av hennes rörelsemönster.

Hon gick förbi butiken utan att stanna. Kanske trodde

hon att hon gått fel. För tre år sedan målade jag om dörren och Karolina har fortfarande inte vant sig vid förändringen. När hon en halvtimme senare kom tillbaka hade hon en påse från Elenas bageri i handen. Hon lade påsen framför mig och tog upp en bulle.

”Vad fint du har skyltat i fönstret”, sa hon.

”Att du märkte det. Undrens tid är inte förbi.”

”Jag har köpt bullar hos Elena”, sa Karolina utan att bry sig om min oskyldiga pik.

Hon drog långsamt av sig kappan. Under den bar hon en flortunn blus och en kjol som inte skulle vara vacker på någon annan än henne. Jag öppnade påsen och såg att bullarna var dekorerade med hjärtan i pudersocker, ett tecken på att Elena i morse måste ha varit på kärleksfullt humör. De fick mig att tänka på mamma och jag frågade Karolina när hon senast hade pratat med henne.

”Alldeles nyss.”

”Hur mådde hon?”

Karolina tittade upp i taket och sa att det hade låtit ganska bra. Men hon tänkte gå dit och titta till henne i vilket fall.

Jag såg mamma framför mig. Sittande i sin lilla pensio­närs­lägenhet där det tryggt ordnade ibland hotade att kväva henne.

”Och hur var det med Elena?”

”Jo, bra, men hon verkade lite uppskruvad när hon berättade om den där mannen.”

Min yngsta syster har en irriterande vana att hoppa över minst ett tankesteg när hon berättar något. Hon kan tala om händelsers konsekvenser utan att ha berättat om händelsen och bolla med okända personers namn som om de vore gamla bekanta.

”Vilken man?”

Karolina började med många omtagningar förklara att

en man hade kommit in till Elena i går. Han talade svenska med utländsk brytning och hade nyss flyttat hit. Allt var kaos och han ville därför köpa färdiglagad mat. Varför han tänkte bosätta sig i det gamla övergivna bageriet fick Elena inte reda på. Men han tänkte rusta upp det.

Det Karolina berättade var betydligt mer intressant än vad hennes svävande tonfall gjorde gällande. Ortens ursprungliga bageri hade stått tomt i många år utan att någon hade velat ha med det att göra och Elena brukade säga att om hon skulle baka sitt bröd där skulle allt brännas fast. Det var något svart och sotigt över hela stället. Ingen visste heller riktigt vem som ägde det och med tiden hade vi alla blivit så hemmablinda att vi inte längre såg det. Någon gång hade jag snappat upp att den kvinna som en gång bodde och arbetade där bakade sällsynt spröda drömmar och hade en vacker dotter.

Nu skulle alltså en främmande man flytta in. Om man fick tro Karolina.

”Var det allt du fick veta?”

”Jaaaa ... jag tror det.”

”Eller glömde du bort att lyssna efter ett tag?”

Karolina sa att jag väl fick höra med Elena. Sedan klev hon in i skyltfönstret och började rätta till figurer och sammetsgräs. Hon kunde lika gärna ha varit en del av sago-scenen. Inte undra på att männen som velat vara i hennes närhet hade misslyckats med att hålla fast henne. En av dem lämnade henne när hon efter några månaders bekantskap vaknade på morgonen och betraktade honom med en blick som tydde på att hon inte hade en aning om vem han var.

Med just den blicken vände hon sig nu om och såg sig omkring i affären, den affär där hon har tillbringat en stor del av sin uppväxt. Mina kunder ser hyllor fyllda med teddybjörnar och plåtleksaker, marionettdockor som hänger ned från taket, tennsoldater, speldosor, sagoböcker, venetianska

masker, bokmärken, kläder för teater, klossar och bollar, spel och kortlekar och en äkta karusellhäst i trä som har burit så många barn att målningen flagar på ryggen och öronen titt som tätt måste lagas efter hårdhända grepp.

Men Karolina kunde lika gärna se karusellhästen för hundra år sedan i full fart framåt genom en skog och med en skrattande pojke på ryggen eftersom hon, när hon har det uttrycket i ansiktet, har lämnat den konkreta världen och krupit in i en alldeles egen.

Fortfarande fast i sina fantasier svävade hon ut ur fönstret och upprepade frånvarande att hon tänkte besöka vår mamma. Dörrklockan plingade till när hon försvann.

Jag gick uppför trappan till lägenheten medan osorterade minnen kom över mig. Pappa och mamma och vi tre systrar, pratet och den rörliga gemenskapen. Kassaapparaters klirrande, kundernas kommentarer, barnen som ibland kom upp och lekte med oss, leksakerna som försvann för att lyckliggöra andras vardag. Pappas död, mammas flytt, Victor och jag och Teresa som gjorde stället till vårt.

Och nu. Bara jag.

Med lätt olust satte jag mig framför datorn och öppnade några dokument. Slutligen klickade jag fram mejlen och började på nytt.

Ämne: En förvirrad dröm

Hej Ivo!

Tack för ditt fina mejl! Det låter spännande med din föreställning. Jag får genast lust att göra något liknande i mindre skala.

Lite formellt, enbart för att skylta över hur mycket jag längtade efter ett livstecken. Jag lät kinden vila mot handflatan och blundade kort innan jag fortsatte.

Jag läste sagan du skrev om med stor behållning. Illustrationerna var fantasieggande. Lustigt att figurerna verkade ha bytt egenskaper. Drömmen som såg förvirrad och berusad ut medan det var Begäret som såg ut som en dröm. Ödet som såg ut som Döden. Apropå förvirrad kom min syster Karolina precis förbi. Hon berättade att vi har fått ett intressant tillskott till orten. En mystisk främling tänker tydligen bosätta sig i vårt gamla bageri som är ett riktigt spökhuis. Med tanke på hur mycket jag tycker om mystiska främlingar är det spännande.

Jag ska precis öppna affären och skriver snart mer.

*Ta hand om dig,
Mariana*

Ta hand om dig. Beslutsamt greppade jag den senaste bokföringsrapporten som den matematiska delen av Karolina hade kommit med för några dagar sedan. När siffrorna hade gäckat mig tillräckligt länge plingade det till.

Med tanke på vilken dragningskraft du har på mystiska främlingar är det bäst att du är försiktig!//Ivo

Jag stängde av datorn och begav mig ned. När jag vände på skylten på dörren för att visa att jag hade öppnat insåg jag varför Elena hade pudrat sina bullar med hjärtan. Precis som jag är hon sin mammas dotter och det var hennes sätt att med goda symboler försöka avvärja en annalkande fara. Den främmande mannens besök hade gjort henne orolig. Jag visste det, lika säkert som jag visste att hon skulle vägra att erkänna det om jag frågade henne.

Kapitel tre

Sagan om fiskaren och hans fru har jag ofta anledning att tänka på. Mannen som i sitt nät fångar en fisk som ber för sitt liv och påstår sig vara en förtrollad prins.

Mannen släpper fisken och går hem till sin fru. De båda bor i en potta och när frun får höra vad som har hänt ber hon mannen gå tillbaka och önska sig något som tack för barmhärtigheten. Allt tyngre till sinnet går fiskaren om och om igen till stranden och kallar på fisken som uppfyller önskingarna att göra frun först till bondmora och sedan till kung, kejsare och påve.

Inte förrän hon kräver att bli Gud tar det en ända med förskräckelse. Mannen och hans hustru hamnar åter i sin potta och där lär de sitta än i dag. Den giriga kvinnan blir straffad men lika straffad blir hennes man som inte vågar säga nej till sin fru när hon kräver att han ska gå hennes ärelystnad till mötes. Feghet är med andra ord en lika stor synd som girighet och vad hjälper det offren om medlöparens hjärta är gott.

Havet präglar sagan och blir allt ursinnigare i takt med att önskingarna blir fräckare. På samma sätt präglar havet vår ort vare sig vi vill det eller inte. Vi är aldrig långt ifrån doften av salt, ljuden från vågor eller fiskmåsens glupska skri. När jag vandrar på mina stigar med ansiktet halvt täckt till skydd mot blåsten eller vänt mot skyn när solen ligger på, kommer jag förr eller senare alltid fram till en

klippa eller en vik som får mig att förundras som vore det första gången jag var där.

Längtan efter den känslan får mig ofta att vända på öppetskylden och vandra ut, och vid lunchtid gjorde jag just det. En bit bort vände jag mig om och betraktade mitt eget slott, butiken med sina skatter och med fönster som för dagen lyste som två kattögon.

Det var så mina föräldrar ville ha det. Affären skulle vara en tillflyktsort. Folk skulle komma in och ruska av sig väder eller missmod innan de hängav sig åt allehanda spel och lekar. Pappa kunde bjuda på marionetteater medan mamma läste högt med en ring av barn omkring sig. Jag har försökt bevara den andan även om det är en balansgång mellan att vårda traditioner och att vara nostalgisk. Men att affären går bra och lockar till sig både vanligt folk och samlare betyder väl att det ännu finns plats för det som under historien har roat människor. Och det är en känd hemlighet att jag har utvalda dataspel under disken. Sådana som för sagorna vidare eller förvandlar dem till något både ursprungligt och nytt.

Vårt samhälle är inte stort och det är frågan om det är vackrast på sommaren eller på vintern. Jag såg hur solens ängsliga sken försiktigt rörde sig över marken och tänkte på hur strandlinjen snart skulle präglas av tillfälliga affärer och matställen, och gatorna fyllas av turister som plockar bland kläder, äter och kastar smulor till fåglarna som fläckar ned båtarna. Lika ödslig som orten är under vinterhalvåret, lika stökig blir den på sommaren när den dansar i några veckor innan det är förbi. Som ett schweiziskt gökur måtte det te sig när vi alla kastar oss ut ur hålet och kvittrar innan det är dags för oss att dra oss tillbaka till urets innanmäte och bida vår tid.

De utländska sällskap som kommer förbi affären under vintern frågar ofta hur det är möjligt att leva i detta mörker.

De flesta människor på jorden bor där det är varmt och är det inte det vi är skapta för? Jag brukar svara att nordbor är ett tappert folk. Att det kanske aldrig var meningen att de här breddgraderna skulle befolkas. Att ett förslupet exemplar av *homo sapiens* för många år sedan kanske lät sig bländas av midnattssolen och blev kvar i hopp om att få uppleva en sådan natt igen.

Men visst har en längtan efter värme, spontanitet och andra vanor fått mig att vilja ge mig av. Det är då jag har låtit Karolina och Elena titta till affären medan jag rest iväg på mässor eller till länder där jag kunnat fynda i antikbodas, på fabriker eller i antikvariat. Ibland har jag förälskat mig i ett hus, en gränd, ett bostadsområde eller en stad och lekt med tanken på att en annan sorts liv vore möjligt.

Sedan har jag återvänt med vissheten att pappas ögon alltid kommer att följa mig och att jag lika gärna kan försvara mig här som någon annanstans. Man packar heller inte en karusell i ryggsäcken och slänger den över axeln. Att transportera runt den skulle vara att färdas på annat sätt, att leva ett liv som min släkt har levt men som jag inte längre vet om jag är rustad för.

År efter år reste min farmor och farfar omkring på kontinenten med karusellen och med sina leksaker. Tre fyra dagar på samma plats, vistelse på tillfälliga nöjestillställningar och tivolin. De hade ingen nationalitet, bara ett intyg att visa upp hos den lokala myndigheten, vilket gick bra fram till utbrottet av första världskriget då cirkusfolk och andra kringresande tvingades välja. Farmor och farfar befann sig vid tillfället på gränsen mellan Tyskland och Frankrike. De singlarde slant och blev tyska.

Till Sverige kom de under nästa världskrig när pappa var tretton år. De blev kvar i några år innan de lämnade landet, men minnena från det jämförelsevis fredliga landet i norr måste ha varit tillräckligt sympatiska för att familjen efter

ännu några års efterkrigsturnerande i ett söndrat Europa skulle vilja komma tillbaka.

Här hittade de huset med dess omgivande trädgård, den enorma ladan och den vidsträckta gräsplanen som gjorde det möjligt att förvara karusellen på vintern och flytta ut den på sommaren för att ta den i bruk. Att den klarat sig oskadd från bomber och gevärseld är ett av dessa under som människor kan berätta om, när något eller någon räddats undan en säker död. De öppnade affären med de saker som de hade kvar och utökade utbudet med åren. Pappa fortsatte att resa men återvände alltid till sina föräldrar och affären för att hjälpa till.

Han var i fyrtioårsåldern och utan tanke på att bosätta sig när han under ett besök träffade mamma. Hon klev in i affären och blev kvar, en fiskardotter som förhäxades av marionetter och besvarad kärlek. Det regnade när de gifte sig men solen lyste den dag de tog över leksaksaffären.

Jag skakade av mig de gamla tankarna, upptäckte att jag gått och pratat med mig själv, klättrade uppför en klippa och såg att havet var ilsket. Vågorna toppades av vildsint fradga och några båtar ryckte och slet i sina förtöjningar. Vid segelklubbens hus låg flytvästar och presenningar i orolig röra på marken. Stenarna var hala när jag tog den stig som traktens ungdomar brukar kunna vandra på hur berusade de än är på fredagskvällen. Öarna en bit bort såg övergivna ut och i grannviken kurade fiskebodarna. Stormen hade som jag anat fyllt sandstranden med svart tång som snart skulle forslas bort för att ersättas av ny. Förrådet var bevisligen outtömligt.

Vid korsningen styrde jag stegen upp mot samhället. Ännu en väg hade nyligen asfalterats och klappret från mina skor blandade sig med ljudet från ett förbipasserande tåg. Ryktena om att vi ska få en lokal tågsstation har diskuterats som handlade det om ett kungligt besök men

ingen vet någonting bestämt, inte ens inom kommunen.

Men landsvägen ligger nära. Bilar fyllda med människor som söker stränder, rekreation, en antik leksak eller bullar med hjärtan på, kan enkelt lämna det stora transportstråket för att svänga in till oss.

Redan på håll såg jag skåpbilen. Ingen människa syntes till. De gamla träbokstäverna som upplyste om att här en gång funnits ett bageri satt kvar på väggen, men spetsgardinerna i fönstren var borttagna. När ingen besvarade min knackning kände jag på handtaget och upptäckte att dörren inte var låst. Elena skulle ha klivit in med öppna ögon, Karolina med halvt slutna. Jag blev stående i dörröppningen. Nedervåningen bestod av två rum, ett som var möblerat med en gammal affärsdisk och några trasiga hyllor och ett med resterna av ett kök. En plastmatta hade släppt taget på sina ställen och trappan till övervåningen verkade nära att falla ihop.

Den man som var på väg att flytta in var inte hemma. Han var antingen av den sort som tror människor om gott eller så hade han lämnat stället olåst i förvissning om att han inte hade något att stjäla. Jag tänkte på Teresa och att jag måste berätta för henne om nykomlingen. Som liten hade hon undrat över stället och jag sa i stundens ingivelse att svartalfer och älvor brukade samlas där och kalasa på kaksmulor. När Elena startade sitt eget bageri hade tanken aldrig ens slagit henne att hon skulle kunna driva sin verksamhet i ett så kusligt hus.

Ett plötsligt obehag fick mig att gå ut igen och ett kyligt regn att skynda på stegen så att jag nästan krockade med en äldre man. När han tittade upp under sin sydväst såg jag att det var Torsten som var ute och gick med George, hunden som var hans ständige följeslagare. Att de två gav sig ut på vägarna vid ungefär samma tid på dagen var lika säkert som det amen som då och då klingar från vår ekumeniska

kyrka. De hade tre rutter som de brukade välja mellan och den här vägen ingick i två av dem.

”Hej, Torsten. Det är jag. Mariana.”

Jag satte mig på huk, skämtade om hundväder och kliade George bakom öronen. Han var en stor schäfer uppkallad efter George Orwell, kanske på grund av sin skarpsynthet. Torsten sträckte fram handen och jag tog den medan jag försökte hålla undan mitt hår som piskade kring ansiktet.

Han är nästan blind, kan endast skilja mellan mörkt och ljus. Men hans skräck för att bli sittande driver honom ut på vandring. Hans stora regnjacka var felknäppt men jag sa ingenting. En gång var han någon att räkna med och det är en plåga för honom när kropp och sinne inte längre klarar de anspänningar som han tycker att de borde.

”Jaså du, är du ute och går i den här blåsten? Jag antar att det är en och annan tegelpanna som har rykt. Och träd som har blåst omkull. Har du varit hos din mamma?”

”Nej, jag tog bara en liten sväng. Jag måste snart tillbaka.”

”Hur är det med henne?”

”Hon mår ganska bra, men det är lite olika från dag till dag.”

”Jo. Det är ju så det blir. Hur ser det ut nere i vikarna då?”

Blåsten fick hans ögon att tåras och huden på händerna var gulblek och torr. Torsten bär aldrig vantar och har förklarat att han alltid är varm om fingrarna och att det är skönt att åtminstone några kroppsdelar fortfarande fungerar som de ska. Jag berättade om hur det såg ut på stranden och att en av de gamla bryggorna höll på att slitas sönder av vågorna. Det var väl något byggarna fick ta tag i. Torsten såg finurlig ut.

”Om de hinner, vill säga. För de kanske snart får annat att pyssla med. De är nästan klara ute hos Jan. Och nu verkar det finnas andra som behöver hjälp.”

”Menar du mannen som har flyttat in i gamla bageriet?”

Han såg så besviken ut att jag snabbt tillade att jag inte visste någonting mer än det lilla jag hade fått höra ryktesvägen.

”Jag gick faktiskt precis förbi där. Men det verkade inte vara någon hemma. Du vet säkert mer, så stå inte där och var hemlighetsfull.”

Torsten grävde i fickan och tog fram någonting till sin hund som han släppte på marken.

”Jo, jag var på gudstjänsten i söndags.”

”Blev du upplyft av det?”

”Upplyft och upplyft, det var väl inte så tokigt. Det är ju detsamma vad man gör. Och efteråt snackade tanterna om att gubbarna på sågen hade fått besök av en man som hört sig för om byggmaterial. Karl'n kom tydligen från USA och han tänkte bo här ett tag för att skriva en bok.”

”Vad då för bok?”

”Det förtäljer inte historien. Och vad i helsike kan man hitta att skriva om här när man bor i USA? Det är väl att gå över ån efter vatten. Det enda spännande vi har att visa upp är din affär och att komma hela långa vägen för att skriva om den... ja, du vet hur jag menar. Men det kan för all del behövas nytt folk här. Flyttbilarna går ju mestadels åt motsatt håll. Nu fryser du, så spring iväg och göm dig i värmen.”

Han sträckte fram handen igen och vandrade vidare med George vid sin sida medan jag fortsatte. Vårt centrum består av ett par livsmedelsaffärer, ett bankkontor samt ett apotek, en optiker och en klädaffär. Där finns också säsongsbutikerna med heminredning och prydnadsföremål, de som stänger när sommaren är slut. Pizzerian och den asiatiska restaurangen håller fortfarande öppet medan de andra matställen också slår igen under de kalla månaderna. Några av ägarna flyttar verksamheten till fiskbilen och kör runt och säljer nyfångat.

Elenas bageri ligger vid torget och liksom jag bor hon ovanför sin gärning och skiljer inte på arbete och fritid. Ofta är hon uppe fyra på morgonen för att baka bröd och bullar som folk lämnar hemmet för att köpa så fort hon öppnar. Hon har nästan lika mycket att göra på vintern som på sommaren. Det mörka halvåret bjuder få möjligheter till extas och då kan nybakat duga lika gott som något annat att stilla lusten med.

Jag småsprang över torget och såg att hela centrum verkade övergivet, även parkeringsplatsen och cykelställena. Elenas skyltfönster lyste i alla fall inbjudande och i det tronade en pyramid av de hjärtprydda bullar jag redan hade fått stifta bekantskap med. Bredvid dem stod en bröllops-tårta. Bruden log stelt där hon stod bredvid sin make och under ett marängblad skymtade ett krossat kakhjärta.

Kanhända skulle Elena få plocka bort det. Hon tar inte gärna ett steg tillbaka men har vett att välja sina strider. Finkänslighet har aldrig varit min systers främsta egenskap. Hon föredrar ärlighet, vilket kan vara både befriande och smärtsamt. Tron på att sanningen botar allt är inte självklar även om Elena har gjort den till sin.

Hon stod på en stege med ryggen mot mig och när hon ställde sig på tå kunde jag beundra hennes vader. Elena avskyr skor. Hennes bara fötter är ortens första vårtecken tillsammans med snödroppar och doften av hästlort bortifrån stallet. Jag smög mig in och hann rucka på stegen innan hon såg mig. Hon skrek till och tog tag i hyllan. Hennes hår föll fram över ansiktet men hon vågade inte släppa taget och stryka undan det.

”Jag tyckte att det såg ut som om du stod och drömde om kärlek.”

Elena klättrade ned medan hon fräste att hon tvärtom var fullt frisk. I nästa andetag frågade hon om jag hade ätit. Trots att jag är äldst älskar Elena att styra och ställa med

mig och utan att jag visste hur det gått till stod jag plötsligt med en kopp varm choklad i handen. Men jag låter mig gärna pysslas om av henne. Ibland är det bäst att låta henne bestämma, vid andra tillfällen säkrast att ge henne den illusionen.

Hennes bageri erbjöd just den värme som Torsten hade önskat mig. Hyllorna var fyllda med limpor och vid disken låg bullar och kakor i alla former och kulörer. På de tre små borden framme vid fönstret stod varsitt ljus i en lykta, och en urdrucken kopp på ett av dem skvallrade om att åtminstone någon hade tagit en paus från kylan.

Jag torkade håret med en handduk och upptäckte för sent att den var mjölig. Elena frågade inte vad jag gjorde utomhus. Hon brukar liksom jag vända på öppetskylden ibland för att känna att hon är på väg.

”Kom. Sätt dig. Här. Har du hört något från Victor?”

Jag tog emot smörgåsen hon ställde framför mig. När jag tittade upp och såg henne rynka på ögonbrynen och knipa ihop läpparna visste jag att hon inte skulle vara nådig om jag lämnade minsta smula eller slirade på sanningen.

”Han verkar ha det bra. Han får precis den uppskattning som han tycker att han är värd men inte får hemma, han har bättre betalt och trivs i huset som de hyr. Han har trevliga grannar, vädret är pålitligt och han har Teresa hos sig. Som också är nöjd. Det finns inte så mycket mer han kan önska sig.”

”Det skulle väl vara att du är där.”

”Jag vet faktiskt inte om han vill det längre. Det låter inte som det.”

”Vad begär du? Att han ska skriva och tjata om det som han har tjatat om i flera månader?”

Jag bet en tugga av smörgåsen för att vinna tid och kupade händerna kring ljuslyktan. Skirt glas, lika skirt som Karolinas blus. Små vackra stenar spridda runt om. Jag

ville inte tänka på Victor och mig just nu. Alla de samtal och gräl som vi hade haft på den tiden när jag fortfarande trodde att det fanns något att slåss för. Ilskan som sakta gick över i sorg som gick över i likgiltighet och kyla. Därefter tystnaden, mer plågsam än den skarpaste formulering. Samtidigt det outhärdliga i att vara fast i sin övertygelse medan omgivningen, om än solidarisk, fortfarande kan förstå båda sidor.

”Du vet att jag inte bara kan stänga affären. När det gäller mina leverantörer och mässorna finns det saker som är planerade långt i förväg.”

”Det där är strunt. Både Karolina och jag vet vad som behöver göras. Det är därför som Victor inte bönar och ber längre, så det kan du inte begära av honom. Den träboken.”

Det sista lade hon till med ett litet leende. Jag försökte låta bli att le tillbaka, men Elena kan vara väldigt övertygande när det gäller.

”Var det inte du som sa att man skulle kunna tulla eld på honom till jul?”

Jag började skratta samtidigt som jag påpekade att det där var sagt i affekt och inte kunde läggas mig till last. Elena suckade.

”Här är det inte heller särskilt muntert. Carl är i stan och hör sig för om ett jobb som han ändå inte kommer att få. Jag har sagt att han kommer att hitta något snart igen och att han kan hjälpa mig medan han letar. Ändå blir han bara argare för varje gång han blir omsprungen av människor som har lägre kvalifikationer eller mindre erfarenhet men ’svenskare’ efternamn och utseende. Så jag kände att jag var tvungen att göra något som piggade upp mig och det har jag lyckats med. Kom ska du få se.”

I Elenas kök glänser grytor, byttor och redskap på väl-skrubbade ytor. Till och med bakkbordet ser ordentligt ut.

Tårtan som upptog en stor del av det var nästan en kopia av bakverket i fönstret och hade en marsipanbrud på toppen. Men den här log inte. Nedför tårtans sidor strömmade blod av röd sylt och längst ned låg en brudgum utsträckt bland sockrade rosor och chokladströssel. Fallet från tredje våningen hade tagit honom av daga.

”En skilsmässotårta. Förstår du? För det gör jag. Vartannat äktenskap spricker och det finns människor som vill fira det. Eller trösta sig. Eller skratta mitt i eländet. Jag har tänkt på det när jag har hållit på med de vanliga tårtorna och kunnat slå vad om att äktenskapet inte kommer att hålla. Som när de står och grälar rakt framför mig om vilka de egentligen ska bjuda till bröllopet. Och tidigare i dag kom det förbi en kvinna som var på väg hem för att ha fest med några väninnor. Vi började prata med varandra och då kröp det fram att anledningen var hennes skilsmässa. När hon hade gått gjorde jag den här.”

Elena gav mig en kärleksfull blick och försäkrade att hon inte ville verka okänslig. Sedan rättade hon till brudens arm, utsträckt efter knuffen som hade bringat den före detta maken på fall. Hon behärskade onekligen sitt hantverk.

”Då har du haft intressanta besök på sista tiden”, sa jag så oskyldigt som möjligt.

”Har Karolina skvallrat?”

”På det sätt som Karolina skvallrar”, medgav jag.

Elena tog fram en skål ur kylskåpet och började forma fåglar som hon försiktigt satte fast på sin skapelse. Små olyckskorpar i nougat.

”Kan du inte göra dem ännu svartare?”

”Jag har funderat på att fylla dem med lakrits”, svarade Elena.

”Och hur var det med de intressanta besöken?” försökte jag igen.

”Han kom förbi i går”, sa Elena utan att ta blicken från

det hon höll på med. ”Han heter Amnon, efternamnet har jag glömt. Någoting med guld. Han var vänlig och ville köpa mat och tog nästan allt jag hade.”

”Att han ska flytta in i gamla bageriet vet jag redan. Jag gick förbi där alldeles nyss.”

”Var han där?”

”Nej, men jag kikade in i huset.”

”Vad gjorde du, sa du?”

Jag talade om vad jag hade sett och Elena prydde tårtan med ännu en korp.

”Jag tror att han har släkt som har bott här förut”, sa hon. ”Han är journalist och har jobbat på en tidning i San Francisco. Nu har han tagit tjänstledigt.”

Jag berättade om mötet med Torsten och att han hade sagt att vår nyinflyttade amerikan skulle skriva en bok. Elena instämde i hans undran om vad man kunde skriva om här. Men folk växte upp och älskade, bedrog och försonades, begick brott och dog överallt och det var väl vad de flesta böcker handlade om.

Jag tittade på klockan och blev påmind om att jag också hade en affär att sköta. Elena tryckte en fylld påse i handen på mig, höll upp dörren och sa att jag var så välkommen tillbaka. Hon skulle gärna ha följt mig en bit på vägen om hon inte hade haft ugnen full av bröd som behövde passas.

En svag lukt från pappersbruket avslöjade att vinden var västlig, och kylan var av en tärande sort och än mer påtaglig efter besöket hos Elena. Lätt böjd tog jag mig fram, hälsade på någon som hade bråttom, kände att jag blev blöt av regnet och att det sved i kinderna. Frusen närmade jag mig min affär och kunde skymta mina upplysta skyltfönster. Först när jag kom närmare upptäckte jag att något inte var som det skulle.

Sprickorna sträckte sig från glasets vänstra hörn mot mitten. Den som hade kastat stenen hade inte lyckats åstad-

komma någon större skada, men stöten hade räckt för att Columbine skulle hänga hjälplöst insnärjd i sina egna trådar. Till Pierrots kärleksvåndor kunde nu läggas smärtan i att han inte hade kunnat hjälpa sin käresta i hennes fall mot underjorden.